

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

پیش‌بینی بانک جهانی از اقتصاد منطقه خاورمیانه

طبق گزارش ژوئن ۲۰۱۸ بانک جهانی، چشم‌انداز اقتصاد کشورها در مقایسه با گزارش قبلی این بانک، با تغییراتی همراه بوده است. طبق برآورد بانک جهانی، رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۱۷ معادل ۴,۳ درصد بوده و در دو سال آتی با ۰,۲ واحد درصد کاهش معادل ۴,۱ درصد رقم خواهد خورد. در بین کشورهای صادرکننده نفت در همسایگی ایران، از جمله عراق، عربستان و امارات متحده عربی، ایران بالاترین رشد اقتصادی را خواهد داشت. در ادامه به جزئیات بیشتری از برآوردهای بانک جهانی اشاره می‌شود.

طبق گزارش اخیر بانک جهانی، پیش‌بینی می‌شود قیمت نفت در سال ۲۰۱۸ به متوسط ۷۰ دلار در هر بشکه و در سال ۲۰۱۹ به ۶۹ دلار بر هر بشکه برسد. قیمت نفت در پیش‌بینی اخیر بانک جهانی نسبت به گزارش ژانویه با کاهش ۱۲ دلار بر هر بشکه در سال ۲۰۱۸ و کاهش ۱۰ دلار بر هر بشکه در سال ۲۰۱۹ همراه بوده است.

براساس این گزارش، نگرانی‌های ژئوپلیتیکی قیمت نفت خام برنت را تا ۸۰ دلار در هر بشکه افزایش داد؛ که این رقم از سال ۲۰۱۴ به بعد در بالاترین سطح خود قرار داشته است (پس از زمانی که دولت آمریکا اعلام کرد که تحریم‌های جدیدی را علیه ایران اعمال خواهد کرد). اگرچه در حال حاضر نسبت به اثر تحریم‌ها ایران نااطمینانی قابل توجهی وجود دارد، ممکن است که صادرات ایران به چند صد هزار بشکه در روز کاهش یابد.

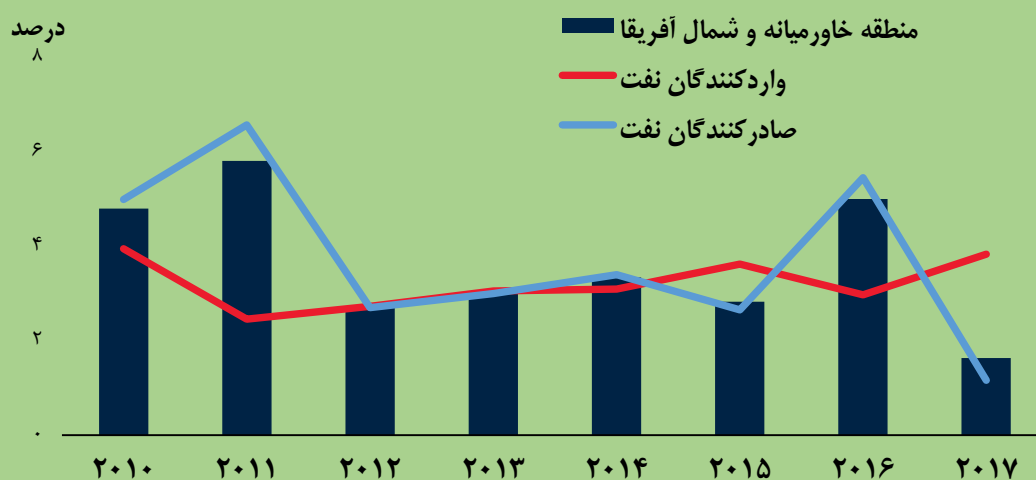
ریسک‌های قیمتی در وهله اول ناشی از تحولات ژئوپلیتیکی مربوط به تولیدکنندگان کلیدی نفت در خاورمیانه و شمال آفریقا- بخصوص موارد مربوط به بازگرداندن تحریم‌ها علیه ایران- است.

ریسک‌های ژئوپلیتیکی در میان تنش‌های مداوم در کره و تشدید فشارها در خاورمیانه، همچنان افزایش می‌یابد. در این منطقه ادامه درگیری‌ها، تشدید تنش‌ها، و نااطمینانی‌های جدید پس از تحریم مجدد علیه ایران می‌تواند موجب افزایش نوسانات در بازار نفت و تقویت بی‌ثباتی شود.

رشد رشد اقتصادی منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا

رشد اقتصادی منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا در اوایل سال ۲۰۱۸ بهبود یافته است. کشورهای صادرکننده نفت پس از یک سال کاهش تولید نفت و فشارهای مالی، در حال بهبود بوده‌اند. در سال ۲۰۱۷ رشد اقتصادی کشورهای واردکننده نفت بالا بوده و نوسان بالای داده‌ها نشان می‌دهد این روند در سال ۲۰۱۸ نیز ادامه خواهد داشت. بسیاری از کشورهای حوزه منا (MENA) اصلاحات گسترده‌ای را در پیش گرفته‌اند که نهایتاً به بهبود بهره‌وری می‌انجامد، اما همچنان بواسطه تنش‌های ژئوپلیتیکی و اصلاحات مالی، رشد اقتصادی چالش برانگیز خواهد بود.

تولید پایین نفت، منجر به کندتر شدن رشد اقتصادی کشورهای صادرکننده نفت در سال ۲۰۱۷ شده است. کشورهای عضو و غیر عضو اوپک که بر سر محدود کردن تولید نفت توافق کردند، قصد پشتیبانی از قیمت نفت و جلوگیری از کاهش آن را داشته‌اند. به طور کلی، کاهش درآمدهای نفتی از سال ۲۰۱۴ با سخت‌تر شدن سیاست‌های مالی و متنوع‌سازی درآمدها، از جمله معرفی مالیات بر ارزش افزوده (VAT) در عربستان سعودی و امارات متحده عربی در سال ۲۰۱۸، همراه بوده است. بخش‌های غیرنفتی از جمله بخش خدمات و صنعت ساخت، رشد نسبتاً کمی را تجربه کرده‌اند. در سال ۲۰۱۸، تعدادی از کشورهای صادرکننده نفت برنامه اصلاحات مالی را در واکنش به قیمت‌های شناور نفت پیاده کرده‌اند و شرایط تجارت را بهبود داده‌اند که از جمله آن می‌توان به برنامه‌های اجرا شده در الجزایر و عربستان سعودی اشاره کرد.

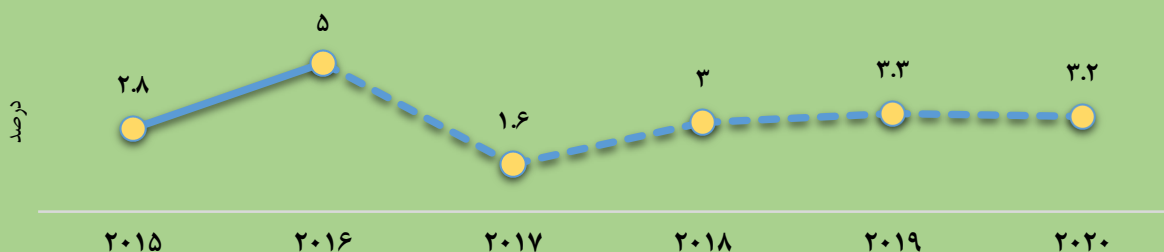

منبع: بانک جهانی

پیش‌بینی رشد اقتصادی منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA)^۱

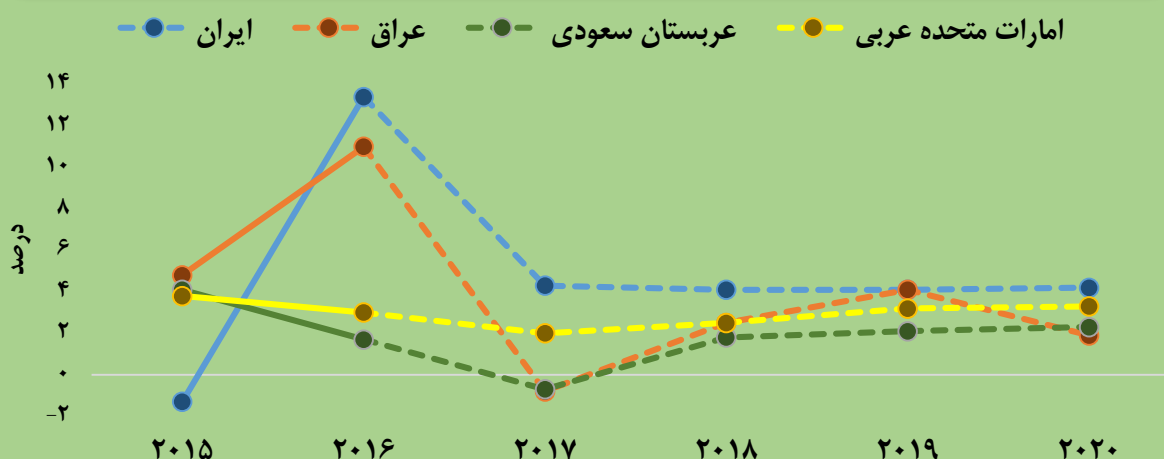
براساس آخرین به روز رسانی آمارهای بانک جهانی در ژوئیه ۲۰۱۸، پیش‌بینی می‌شود رشد اقتصادی منطقه MENA در سال ۲۰۱۸ با ۱,۴ واحد درصد افزایش نسبت به سال ۲۰۱۷ به ۳ درصد برسد. همچنین انتظار می‌رود رشد اقتصادی این منطقه در سال ۲۰۱۹ معادل ۳,۳ درصد و در سال ۲۰۲۰ معادل ۳,۲ درصد رقم بخورد.

منبع: بانک جهانی

روند رشد اقتصادی برخی کشورهای نفت‌خیز همسایه ایران

انتظارات بانک جهانی از رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۱۸ در مقایسه با گزارش این بانک، حدود ۰,۱ واحد درصد افزایش یافته و این نرخ معادل ۴,۱ درصد پیش‌بینی می‌شود. با این حال، انتظارات رشد اقتصادی ایران در سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ با کاهش مواجه بوده و معادل ۴,۱ درصد و ۴,۲ درصد برآورد شده است. طبق پیش‌بینی‌های بانک جهانی، بین ۴ کشور نفت خیز ایران، عراق، عربستان سعودی و امارات متحده عربی بالاترین رشد اقتصادی برای ایران پیش‌بینی شده است.

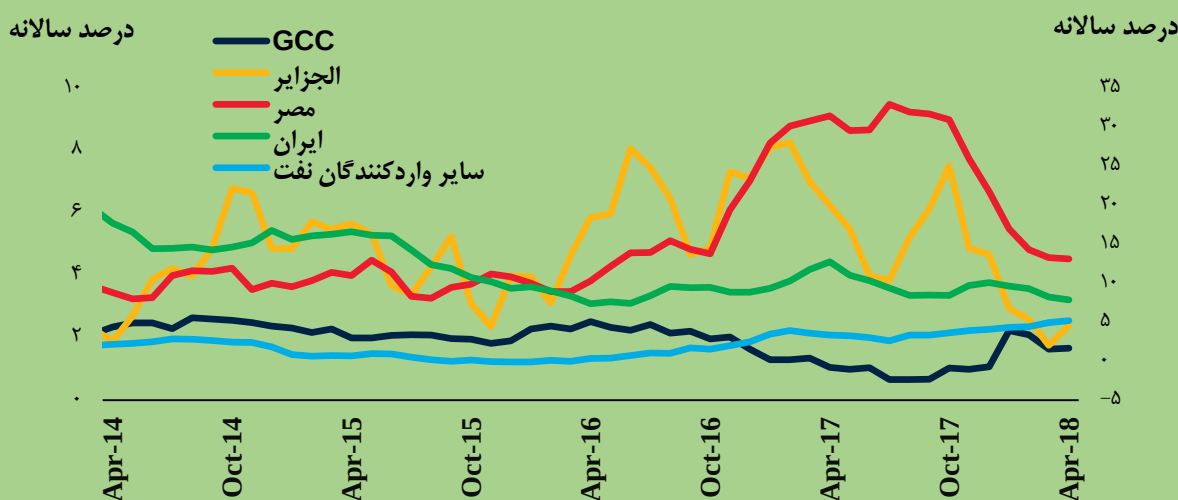

منبع: بانک جهانی

^۱ این آمارها، اطلاعات کشورهای لیبی، سوریه و یمن را به دلیل برخی محدودیت‌ها شامل نمی‌شود.

روند نرخ تورم

بر اساس برآورد های بانک جهانی به طور متوسط در سال ۲۰۱۸ نرخ تورم کشورهای GCC کمتر از ۳ درصد است، اگرچه اخیراً به دلیل معرفی مالیات بر ارزش افزوده در دو اقتصاد بزرگ این منطقه، نرخ تورم روند رو به افزایشی را در پیش گرفته است.

منبع: بانک جهانی

شرایط تامین مالی در منطقه MENA پایدار است و بخش مالی در سراسر منطقه عمیق‌تر شده است. انتشار اوراق قرضه بین‌المللی در سال ۲۰۱۸ (هم در کشورهای GCC و هم مابین واردکنندگان کلیدی نفت) به منظور تامین مالی کسری بودجه تاحدودی بیشتر رشد کرده است. انتظار می‌رود ورود عربستان سعودی در شاخص بازارهای نوظهور FTSE^{*}، جذب سرمایه‌گذاران خارجی را به همراه داشته باشد. بخش‌های مالی عمیق‌تر و سیال‌تر نیز از ورود سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، حتی باوجود نااطمینانی‌های بالای ژئوپلیتیکی حمایت می‌کند.

پیش‌بینی می‌شود رشد تولید ناخالص داخلی منطقه در سال ۲۰۱۸ به ۳ درصد افزایش یابد و در سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ به میزان کمی افزایش یابد.

وضعیت کشورهای صادرکننده نفت، پس از افت شدیدی که در قیمت نفت تجربه کردند، رو به بهبود بوده و انتظار می‌رود از سرعت رشد اقتصادی در گروه کشورهای واردکننده نفت کاسته شود. همچنین پیش‌بینی می‌شود رشد اقتصادی کشورهای صادرکننده نفت در سال ۲۰۱۸ با توجه به مازاد مخارج دولت، که ناشی از افزایش درآمدهای نفتی و ثابت بودن قیمت نفت است، به طور قابل توجهی افزایش یابد و به ۲٫۷ درصد برسد. انتظار می‌رود در سال ۲۰۱۸ رشد اقتصادی کشورهای GCC بواسطه سرمایه‌گذاری ثابت بالاتر حمایت شود.

FTSE (Financial Times Stock Exchange) Emerging Markets Index *

رشد اقتصادی طی بازه زمانی ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۰ پایدار باقی خواهد ماند که با رشد پایدار بخش خصوصی، برنامه‌های سرمایه‌گذاری در زیرساخت، از جمله آن‌هایی که مربوط به نمایشگاه اکسپو دبی ۲۰۲۰* یا جام جهانی ۲۰۲۲ قطر و انقضای توافق اوپک هستند، افزایش خواهد یافت.

از آنجایی که پیش‌بینی می‌شود قیمت نفت پایدار بماند و اقدامات افزایش درآمدی، مانند مالیات بر ارزش افزوده و اصلاحات یارانه انرژی، در حال اجرا باشند، انتظار می‌رود ترازهای مالی در کشورهای صادرکننده نفت بهبود یابد. انتظار می‌رود این اقدامات، سهم غیرنفتی درآمد دولت در کشورهای صادرکننده نفت را بهبود دهد. همچنین پیش‌بینی می‌شود قیمت بالاتر نفت نیز از جریان‌های انتقال پول به جامعه هدف، حمایت کند.

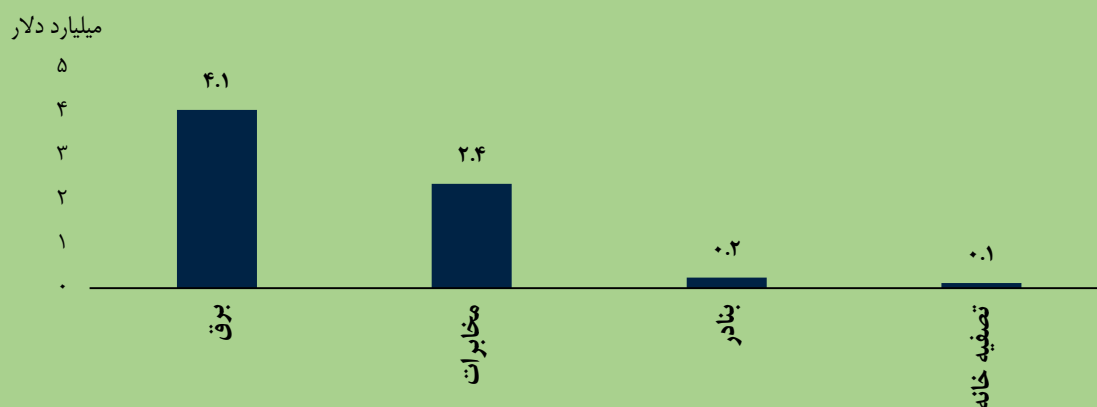
انتظار می‌رود برنامه‌های اصلاحی، مانند طرح‌های حمایت شده توسط بانک جهانی برای بهبود ظرفیت سرمایه‌گذاری شهری یا ارتقاء عملکرد برق، پتانسیل رشد را بهبود دهد. همچنین انتظار می‌رود مشارکت دولت با بخش خصوصی و توافقنامه‌های دو جانبه در منطقه از مشارکت بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری زیرساختی حمایت کند.

EXPO 2020*

ریسک‌های چشم‌انداز منطقه متنوع هستند، اما به سمت روند نزولی حرکت می‌کنند. ریسک‌های کلیدی عبارتند از نوسانات نوظهور در قیمت‌های نفتی، تشدید تنش‌های ژئوپلیتیکی، و سرعت پایین‌تر از حد انتظار اصلاحات. با این وجود، فعالیت‌های مطلوب بیش از حد انتظار در شرکای مهم تجاری و بهبود در مناطق جنگی آسیب دیده را نمی‌توان انکار کرد.

سرمایه‌گذاری مشارکت بخش خصوصی و عمومی - منطقه MENA

چشم‌انداز کوتاه مدت منطقه MENA مثبت است. همانطور که گفته شد انتظار می‌رود همکاری بخش خصوصی و عمومی، از مشارکت بخش خصوصی، در سرمایه‌گذاری، زیرساخت حمایت کند.

منبع: بانک جهانی

عمده‌ترین مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان کالاهای اساسی در سال ۲۰۱۶

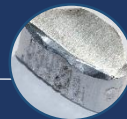
(سهم از تولید جهانی)

مس

۱۰ تولید کننده اول	۱۰ مصرف کننده اول
چین ۳۶,۲	چین ۴۹,۷
شیلی ۱۱,۲	آمریکا ۷,۷
ژاپن ۶,۷	آلمان ۵,۳
آمریکا ۵,۲	ژاپن ۴,۲
روسیه ۳,۷	کره جنوبی ۳,۲
هند ۳,۳	ایتالیا ۲,۵
کنگو ۳	برزیل ۲,۲
آلمان ۲,۹	تایوان ۲,۲
کره جنوبی ۲,۶	هند ۲,۱
لهستان ۲,۳	ترکیه ۲

آلومینیوم

۱۰ تولید کننده اول	۱۰ مصرف کننده اول
چین ۵۵	چین ۵۴,۴
روسیه ۶,۱	آمریکا ۸,۸
کانادا ۵,۵	آلمان ۳,۸
امارات ۴,۳	ژاپن ۳
هند ۳,۳	کره جنوبی ۲,۵
استرالیا ۲,۸	هند ۲,۴
نروژ ۲,۳	ترکیه ۱,۶
بحرین ۱,۷	ایتالیا ۱,۶
عربستان سعودی ۱,۵	امارات ۱,۴
آمریکا ۱,۴	برزیل ۱,۳

منبع: بانک جهانی

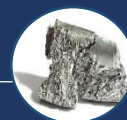

نفت

۱۰ تولید کننده اول	۱۰ مصرف کننده اول
آمریکا ۱۳,۴	آمریکا ۲۰,۳
عربستان سعودی ۱۳,۴	چین ۱۲,۸
روسیه ۱۲,۲	هند ۴,۶
ایران ۵	ژاپن ۴,۲
عراق ۴,۸	عربستان ۴
کانادا ۴,۸	روسیه ۳,۳
امارات ۴,۴	برزیل ۳,۱
چین ۴,۳	کره جنوبی ۲,۹
کویت ۳,۴	آلمان ۲,۵
برزیل ۲,۸	کانادا ۲,۴

روی

۱۰ تولید کننده اول	۱۰ مصرف کننده اول
چین ۴۵,۸	چین ۴۸,۲
کره جنوبی ۷,۴	آمریکا ۵,۷
کانادا ۵,۱	هند ۴,۸
هند ۴,۵	کره جنوبی ۴,۵
ژاپن ۳,۹	آلمان ۳,۵
اسپانیا ۳,۷	ژاپن ۳,۴
پرو ۲,۵	بلژیک ۲,۶
قزاقستان ۲,۴	اسپانیا ۱,۹
مکزیک ۲,۳	ایتالیا ۱,۹
فنلاند ۲,۱	ترکیه ۱,۷

منبع: بانک جهانی

ذغال سنگ

۱۰ تولید کننده اول

۱۰ مصرف کننده اول

	چین	۴۶,۱		چین	۵۰,۶
	آمریکا	۱۰		هند	۱۱
	استرالیا	۸,۲		آمریکا	۹,۶
	هند	۷,۹		ژاپن	۳,۲
	اندونزی	۷		روسیه	۲,۳
	روسیه	۵,۳		آفریقای جنوبی	۲,۳
	آفریقای جنوبی	۳,۹		کره جنوبی	۲,۲
	کلمبیا	۱,۷		آلمان	۲
	لهستان	۱,۴		اندونزی	۱,۷
	قزاقستان	۱,۲		لهستان	۱,۳

گاز طبیعی

۱۰ تولید کننده اول

۱۰ مصرف کننده اول

	آمریکا	۲۱,۱		آمریکا	۲۲
	روسیه	۱۶,۳		روسیه	۱۱
	ایران	۵,۷		چین	۵,۹
	قطر	۵,۱		ایران	۵,۷
	کانادا	۴,۳		ژاپن	۳,۱
	چین	۳,۹		عربستان	۳,۱
	نروژ	۳,۳		کانادا	۲,۸
	عربستان	۳,۱		مکزیک	۲,۵
	الجزایر	۲,۶		آلمان	۲,۳
	استرالیا	۲,۶		انگلیس	۲,۲

منبع: بانک جهانی

ذرت

۱۰ تولید کننده اول

	آمریکا
	۳۵,۸
	چین
	۲۰,۸
	برزیل
	۸,۹
	اتحادیه اروپا
	۵,۹
	آرژانتین
	۳,۲
	هند
	۲,۶
	مکزیک
	۲,۶
	اوکراین
	۲,۳
	کانادا
	۱,۴
	روسیه
	۱,۳

۱۰ مصرف کننده اول

	آمریکا
	۳۰
	چین
	۲۲,۷
	اتحادیه اروپا
	۷,۱
	برزیل
	۵,۹
	مکزیک
	۴
	هند
	۲,۵
	مصر
	۱,۵
	ژاپن
	۱,۴
	کانادا
	۱,۳
	ویتنام
	۱,۳

برنج

۱۰ تولید کننده اول

	چین
	۲۹,۹
	هند
	۲۲,۶
	اندونزی
	۷,۶
	بنگلادش
	۶,۷
	ویتنام
	۵,۸
	تایلند
	۴,۲
	میانمار
	۲,۷
	فیلیپین
	۲,۵
	برزیل
	۱,۷
	ژاپن
	۱,۶

۱۰ مصرف کننده اول

	چین
	۲۹,۸
	هند
	۲۰,۳
	اندونزی
	۷,۸
	بنگلادش
	۷,۳
	ویتنام
	۴,۶
	فیلیپین
	۲,۷
	تایلند
	۲,۳
	میانمار
	۲,۱
	ژاپن
	۱,۸
	برزیل
	۱,۷

منبع: بانک جهانی

گندم

منبع:

World Bank, "Global Economic Prospects The Turning of the Tide? ", June 2018